

«He fet el que volia fer, a la vida»

ENTREVISTA-CULTURA. Parlem amb **Josep Tomàs Cabot** amb motiu de la publicació³ d'*El cercle tràgic* (Edicions de l'Albà), una trilogia que comprèn la reedició de les novel·les *Giravolt dels dies* (1986), *Deu visites al company absent* (1997) i *Adieu, Bakunin* (1998), hem conversat amb l'escriptor a l'entorn de la seva literatura, la societat i la vida.

Tomàs i Cabot ha encarnat al llarg de la vida el model d'home renaixentista amb una naturalitat absoluta. Llicenciat en Medicina, graduat en Periodisme, llicenciat en Història i doctor en Filologia Hispànica, ha exercit de periodista, professor universitari i novel·lista. Com a periodista, ha dirigit la revista *Historia y vida* i ha col·laborat en publicacions periòdiques com *Destino*, *Cuadernos para el Diálogo*, *La Vanguardia* i *Regió7*. És autor d'una vintena llarga de llibres, la major part dels quals són de narrativa. El 2010 publicà les seves memòries professionals, *La feina feta*, i aquest estiu acaba de veure la llum *El cercle tràgic*.

Com definiríeu aquestes tres novel·les?

Les vaig publicar en èpoques diferents i amb concepcions diferents. De la primera, el que remarcaria és la psicologia dels personatges, sobretot del matrimoni central. En la segona novel·la, el personatge principal és una dona anarquista que, quan mor el seu company, el Vicenç, es troba amb la dificultat de pujar els seus cinc fills. I aquestes dificultats i la lluita diària per tirar endavant ella les va explicant de tant en tant al seu marit, ja difunt. És com si encara fos possible una comunicació entre ells dos. I la tercera novel·la narra la història d'un d'aquests fills, el qual, paradoxalment, no segueix les idees dels seus pares i es fa capellà. Al final serà assassinat pels que havien estat companys dels seus pares. D'aquí el títol de la trilogia, *El cercle tràgic*.

La ideologia predominant en la trama i en els personatges d'aquestes tres novel·les és l'anarquisme. Parlem d'una època en què els posicionaments ideològics es van radicalitzar i tenien una importància decisiva en el curs dels fets polítics i socials. En canvi, actualment podem dir que les ideologies han deixat gairebé d'existir o ja no exerceixen aquella influència?

Certament les ideologies de la primera meitat del segle XX (anarquisme, socialisme, comunisme, que jo he tractat en altres novel·les meves) avui dia han quedat diluïdes perquè la globalització ha fet que les societats s'hagin uniformitzat i, aparentment, no hi ha aquestes diferències ideològiques tan marcades. Ara bé, el problema econòmic i el problema de la desigualtat social no estan resolts, i les dificultats continuen essent les mateixes.

Com a novel·lista, sou autor d'una obra àmplia i molt diversa temàticament: música, medicina, ciència-ficció, novel·la social? Tot i aquesta diversitat, es pot establir algun nexa comú entre els diferents títols?

Jo sempre he tingut una curiositat general per moltes coses, i no m'ha agradat mai l'especialització. D'altra banda, la vida intel·lectual m'ha atret sempre; no he tingut problemes econòmics ni obligacions familiars (no m'he casat, no he tingut fills?). De manera que m'he pogut dedicar a la vida intel·lectual d'una manera molt intensa i llarga. M'han interessat sempre temes molt diversos, com la biologia, de la qual sobretot les teories darwinistes. També la història, les idees polítiques i socials del segle XX. I també de l'àmbit artístic, sobretot la música. Sempre he tingut un ventall d'interessos intel·lectuals molt ampli.

Aquesta multidisciplinarietat d'interessos i de formació intel·lectual, no ha estat també un inconvenient?

Evidentment que sí. Jo admiro els especialistes, aquelles persones que es passen la vida estudiant un tema i acaben resolent problemes importants. Però a mi sempre m'ha agradat la diversitat i, és clar, quan toques moltes coses pot ser que no et surtin totes bé. Ara, n'estic del tot content del camí que he seguit? No, possiblement si hagués estat un bon especialista en un dels camps que he tocat i hagués arribat a una conclusió positiva i beneficiosa per a la societat, jo estaria més content del que estic.

Us considereu un intel·lectual?

Intel·lectual en el sentit que he fet servir l'intel·lecte, la intel·ligència, adquirint cultura i intentant digerir aquesta cultura per després, a la meua manera, retornar aquesta cultura a la societat amb unes idees pròpies.

En un passatge de les vostres memòries feu una crítica molt dura del món de les lletres al nostre país. Així doncs, creieu que la qualitat literària d'una obra continua no important gaire a l'hora de ser publicada?

Continuo pensant el mateix. En aquest sentit, al llarg dels anys he tingut experiències molt reveladores. Quan jo vaig començar, fa uns quaranta anys, hi havia a Catalunya i a Madrid una crítica literària competent i honesta. Haig de dir que després, amb els anys, aquesta competència i aquesta honestedat s'han anat debilitant. Continuo pensant que no hi ha una bona crítica literària. S'escriu bé, es publiquen bones novel·les, però no es valoren com s'haurien de valorar. I consti que no parlo del meu cas personal! En general, penso que la crítica està influïda per fets que no són estrictament literaris. Hi ha molts interessos extraliteraris: editorials, distribuïdores, influències polítiques? Hi ha crítics que, a part de fer la crítica, reben influències materials o immaterials d'un costat i de l'altre que afecten la seva feina.

En l'àmbit més personal, actualment la majoria dels vostres amics i col·legues professionals ja són morts. Us trobeu sol, en aquest sentit? Sentiu nostàlgia dels moments viscuts en el passat?

Sí, sobretot pel que fa a personatges entesos en literatura i en música, que són amb els qui tenia més contacte. Ara ja són morts. En el món del periodisme, tots els grans amics que jo tenia, tant a *Destino* com a *Historia y vida* o com a *La Vanguardia*, ja fa temps que han desaparegut. Jo ara sóc un desconegut en tots aquests àmbits. Tots els companys d'escriptura, d'editorials, etc. ja no hi són.

Mirant enrere, quin balanç faríeu ara de la vida?

He fet la vida que una persona com jo havia de fer. Tal com jo he estat, una persona amb vocació intel·lectual, amb poca vocació de matrimoni i de tenir fills. He fet el que realment em convenia de fer. No em penedeixo d'haver actuat d'aquesta manera. No estic molt orgullós de la meua obra intel·lectual, però penso que alguns valors sí que els té. Pel que fa a una vida familiar, potser sí que en aquests moments ho trobo a faltar, però també és cert que al llarg de la meua vida he pogut gaudir d'una independència i d'una llibertat que per a mi han tingut molt valor. Al llarg de la vida jo he fet el que volia fer. L'única cosa que m'agradaria és que algunes de les idees que he tingut i que he manifestat a través de les meves memòries no es perdessin del tot, perquè el dia de demà alguna d'aquestes idees podria ser útil. Res més que això.

Deixem enrere Tomàs i Cabot, però la seva lucidesa intacta i la seva afabilitat ens acompanyen més enllà del llindar de la porta, en el vespre cendrós i efímer de les acaballes d'agost. Envoltat dels seus avantpassats estàtics, dels records que perduren, de llibres i músiques, delicat de salut, però ple de la vitalitat íntima que l'ha acompanyat sempre: diàfana, insadollable, lleial.

